

Кухарська Леся Петрівна,

лауреатка І туру всеукраїнського конкурсу

«Учитель року – 2026»

у номінації «Громадянська освіта»

Педагогічний стаж – 10 років

Освіта – вища, Житомирський державний
університет ім. Івана Франка

Заступник директора з НВР, вчителька історії,
правознавства та громадянської освіти

Ліцею № 12 міста Житомира ім. С. Ковальчука

Кваліфікаційна категорія – «спеціаліст вищої категорії»

Педагогічне звання – «вчитель-методист»

Використання медіаконтенту на уроках громадянської освіти

Сучасний світ динамічно змінюється, а медіапростір став невід'ємною частиною життя кожного з нас. Школярі постійно перебувають під впливом величезної кількості інформації з різних джерел – соціальних мереж, новинних сайтів, відеоплатформ. У цьому контексті особливого значення набуває медіаосвіта, яка органічно поєднується з предметом «Громадянська освіта». Моя педагогічна ідея полягає у системному використанні медіаконтенту (відео, інфографіки, соціальної реклами, новинних матеріалів, подкастів, постів у соцмережах) для розвитку громадянських, інформаційних та критичних умінь учнів. Громадянська освіта має відповідати на цей виклик, трансформуючись з теоретичної дисципліни на практичний інструмент формування активного, критично мислячого та медіаграмотного громадянина.

Розглянемо більш детально варіанти використання медіаконтенту на різних етапах уроку. На організаційному етапі можна використовувати коротке відео або соціальну рекламу як проблему майбутньої теми уроку. Заголовки новин або пости з соцмереж посприяють тому, що учні почнуть висловлювати перші враження, прогножуючи про що йтиметься на уроці.

Для етапу актуалізації опорних знань та вмінь доречним буде використання ресурсів, які допоможуть цікаво пригадати вже відоме, підготуватися до сприйняття нового матеріалу. Наприклад, інфографіка або статистика з офіційних джерел корисною буде для обговорення тенденцій

попередньої теми, подкаст або фрагмент інтерв'ю, новинний сюжет чи публікація – для повторення понять або теорії з попередніх тем.

На етапі мотивації уроку мем, карикатура чи афіша допоможе у створенні «гачка» для майбутньої теми уроку, дозволить висловити очікувані результати від заняття. Ресурси медіаконтенту важливі на етапі вивчення нового матеріалу. Можна використовувати документальні фрагменти, новини, інтерв'ю з очевидцями, аналіз дописів у соцмережах.

На етапі узагальнення та систематизації знань потрібно мати арсенал завдань, щоб зрозуміти, як учні засвоїли розглянутий матеріал. У нагоді стануть онлайн-вікторини або тести на платформах Kahoot чи LearningApps, виконання мінізавдань (скласти пост, твіт чи коротке повідомлення для шкільної сторінки, що відображає цінності теми), рольові ігри за відеоситуацією, коли учні пропонують рішення проблеми з позиції громадянина, журналіста, правозахисника тощо. На етапі рефлексії уроку доречними стануть мікровідео або цитата з фільму, фото або колаж, де учні обирають зображення, яке найкраще відображає тему, онлайн-дошка Padlet чи Mentimeter, де учні залишають коментар чи емоцію після уроку.

Мета застосування педагогічної ідеї – сформувати активного, критично мислячого громадянина, який здатен аналізувати медіаінформацію, розрізняти маніпуляції, розуміти суспільні процеси та брати участь у житті громади. Педагогічна ідея базується на принципах активності та діалогу, де кожен учень виступає не споживачем, а дослідником медіатексту; зв'язку з реальним життям, адже матеріал уроків опирається на сучасні події, новини, соціальні явища; інтеграції знань, бо потрібні поєднання історії, правознавства, етики, інформатики, медіаграмотності. Спільно з учнями створюємо уроки-діалоги, кейс-заняття, дебати та мініпроекти, де школярі аналізують реальні медіаприкладні – пости у соціальних мережах, фрагменти телевізійних новин; соціальні відеоролики про права людини чи толерантність; рекламні кампанії з елементами маніпуляцій тощо. Таке навчання змінює роль учня – він стає співавтором уроку, дослідником, творцем. В учнів розвивається критичне мислення, формуються інформаційна та громадянська компетентності, підвищується мотивація до навчання через близькість матеріалу до реального життя, виховується толерантність, відповідальності, повага до прав людини. Учні охоче беруть участь у конкурсах з медіаграмотності, створюють шкільні інформаційні кампанії, ініціюють соціальні проекти у громаді.

Медіаконтент у моїй практиці – не просто ілюстративний матеріал, а інструмент формування мислення, засіб виховання свідомого громадянина. Це поєднання традиційної освіти з цифровими інструментами, яке відкриває нові шляхи до осмислення реальності, формує медіаграмотну, критично мислячу особистість, здатну діяти відповідально в інформаційному суспільстві.

Сьогодні школяру важливо розуміти, навіщо потрібно докладати зусиль у опануванні навчальної інформації, як це зробити швидко та якісно і чи допоможе це йому у майбутньому. Тому обов'язком учителя є підбір якісних ресурсів, які допоможуть у навчальній діяльності. Правильний вибір

і використання на уроці форм, методів і засобів, які здатні зацікавити, налаштувати на сприйняття матеріалу сприяє підвищенню розумової активності, а отже, і кращому засвоєнню навчального матеріалу. А це так само дозволяє розвивати основні ключові компетентності учня, зазначені у Державному стандарті базової середньої освіти.

Ефективність та результативність впровадження педагогічної ідеї можна прослідкувати на прикладах досягнень моїх учнів. Так, кожного року ми беремо участь в конкурсі «Мандруй рідним краєм», де учні мають можливість розкрити громадянські компетентності крізь призму творчості, адже створюють відео, презентації, проєкти. Єрошина Каріна та Постернак Марина зайняли III місце на обласному етапі (2024), Довгополий Андрій та Двізов Ярослав зайняли II місце на обласному етапі (2025). Єрошина Каріна взяла участь у конкурсі есе «Якби міським головою була я» (III місце), Бовсунівська Олена-Надія (III місце) та Врублевська Дарина (I місце) – у Всеукраїнському конкурсі творчих робіт «Національно-патріотичне становлення молоді», Плотницький Олександр – у конкурсі учнівських есе «Музеї в Україні після нашої перемоги: нове бачення» (диплом I ступеня).

Таким чином, можна сказати, що завдяки використанню медіаконтенту вдається створити навчальне середовище, у якому медіа стають не лише ілюстрацією до теми, а й інструментом осмислення соціальної дійсності. Завданням учителя є підготувати до життя компетентного учня – освічену особистість, яка здатна усвідомити необхідність знань, має свій самобутній широкий світогляд, без проблем орієнтується у вирі доступної інформації, реалізовує здобуті у школі знання у своєму повсякденному житті, зорієнтована на навчання впродовж життя. У вирішенні поставленої мети нам може допомогти використання сучасних ресурсів.